

Наред с изказванията за целите и мотивацията понятията, с които се означава процесът, също могат да бъдат разглеждани като идеали, които задават ориентация към действие извън моментното положение. С помощта на стратегиите, които ще посочим по-долу, може да се покаже, че самият път ще се превърне в цел на процеса на обединение. Това важи преди всичко и най-ясно при самото понятие на интеграцията.

Европейските движения често споделят едно нормативно заредено разбиране за интеграцията, мислено като единствения модерен отговор на разрушителната сила на прекомерния национализъм. Неговият аналитичен вариант е функционализмът, който гледа на интеграцията като проблемно-специфична реакция на една комплексна международна структура. Ориентиращото значение, което има концепцията за функционалната интеграция обаче се заключава в прогноза, която дават нейните застъпници за бъдещето на Европа: в очакване, че резултатите и опитът от преплитането на секторите биха дали тласък за създаването на една политическа общност (spill-over). Други понятия за означаването на този процес притежават по-скоро една подкрепяща функция. Те правят изказванията за целите по-ясни и убедителни. В резултат на това те стават все поатрактивни тогава, когато актуалният интеграционен процес е в стагнация. От значение тук са преди всичко две стратегии на процеса, които претендират да бъдат концепции.

Прагматично-експерименталното начало, което всъщност е една не толкова академична, колкото политико-административна преценка, пледира за гъвкавост на интеграционната политика и извън определените от договорите рамки с цел преодоляване блокирането на решения. Европейското политическо сътрудничество и европейската валутна система се смятат за успешни примери за такъв начин на действие. Техният пример се следва, макар и в рамките на Договорите на ЕС, и от ОВППС и от сътрудничеството в областта на правосъдието и вътрешните работи.

Богата на различни варианти и понятия изглежда и втората насока, която фаворизира ориентирането на интеграционния процес на степени или към отделни части от Общността с цел да се преодолее стагнацията. Общото на тези идеали е опитът разширяването на Европейския съюз и неговото задълбочаване да се приемат като паралелни процеси и по този начин да се запази ефективността на интеграционния процес с оглед на голямото разнообразие в рамките на ЕС от 27 или повече членове. "Поетапната интеграция" иска съзнателно да избегне едно релативизиране на Общността посредством конструкции извън нея, като същевременно да зададе възможност за задълбочаване на интеграцията чрез придвижване напред във времето на част от нея. Най-интересният казус за това е Иконо-мическият и валутен съюз. След 1989 г. и други концепции се обявяват за една многостепенна система със съответно поетапно по-мал-ко обвързване ("концентрични кръгове"), за едно конфедеративно решение около ЕС или оформянето на АБВЕвропейското икономическо пространство като преддверие към пълното членство в Съюза. В тази връзка трябва да се разглежда и визията за "твърдото ядро на Европа", която предвижда около един силно интегриран център от членовете основатели на Общността да се създаде пръстен, където интеграцията да не бъде толкова задълбочена. Сходна е аргументацията на концепцията за "диференцирана интеграция", която иска създаването на функционални ядра в някои централни области на сигурността и благосъстоянието.